

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се колаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједили бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

Objavljeno u: *Policijski glasnik*, god. 3, br. 3/1907, str. 20–21

PRIMENA NAUČNIH METODA U POLICIJSKIM I SUDSKIM ISTRAGAMA

od R. A. Reiss-a

profesora policije na universitetu u Lozani

(nastavak)

Dve vrste otisaka nogu, identične po veličini, t. j. sa stopalama potpuno jednakim i po dužini i po širini, od kojih su jedne u pravcu opljačkane kuće, a druge, sa koracima mnogo kraćim i širim, u protivnom pravcu, pokazuju nam, da je kradljivac izišao iz kuće sa dosta teškim teretom, koji ga je primoravao da pravi kraće i šire korake.

Otisci nogu mogu nam takođe otkriti i socijalni položaj lica, koje ih je ostavilo. Obuća stanovnika sela razlikuje se znatno od obuće gradskih stanovnika. U izvesnim slučajevima pak, otisci stopala mogu služiti za direktno konstatovanje zločinčevog identiteta.

Koristi od otisaka prstiju još su veće i očiglednije.

Dodirujući kakav predmet sa ravnom i glatkom površinom prstima, obojenim

krvlju ili kakvom farbom, zločinac će ostaviti na dodirnutom predmetu veran otisak papilarnih linija na jagodicama i koži prstiju. Otisak ovaj biće u toliko jasniji, u koliko se na prstima bude nalazilo manje krvi ili farbe.

Zahvaljujući radovima: Galtona, Henri-a, Bertilona, Visetiha i dr, dokazano je nesumnjivo, da ne postoje dva lica, čije bi papilarne linije prstiju i šake imale isti oblik i pravac. Prema ovome, otisci o kojima je reč, jedno su od najvažnijih sredstava za identifikaciju zločinaca.

Ali ima i takvih otisaka, koji su vrlo malo ili skoro ni malo vidljivi. To su oni, koji su postali usled prostog dodira prstima i rukama ravnih i glatkih predmeta, kao što su n. pr. staklo, polirano drvo, hartija i t. d. i koje proizvodi mast, koje uvek ima na površini kože. Pomoću naročitih metoda mi smo danas u stanju, da i ove otiske otkrijemo – da ih učinimo vidljivim.¹

Otisci prstiju od neocenjene su koristi i za samo istraživanje zločinaca.

Pre svega, oni nam odmah i nesumnjivo dokazuju, da li je naša sumnja protiv izvesne ličnosti opravdana, a sem ovoga, zahvaljujući modernoj daktiloskopskoj klasifikaciji, pomoću njih može se vrlo lako naći i sam zločinac. Treba se samo setiti slučaja Šeferovog i Galovog u kojima je Bertilon, samo pomoću otisaka prstiju, otkrio zločince.

Tragovi oruđa, pomoću kojega je zločin izvršen, pokazuju nam odmah vrstu oruđa, kojim se zločinac služio. Ovo konstatovanje, opet, upućuje nas na profesiju zločinčevu. Tragovi od oruđa pokvarenog i u rđavom stanju, mogu nam ponekad poslužiti kao sredstvo za identifikaciju zločinca kod koga bi se našlo oruđe, čiji bi nedostaci potpuno odgovarali konstatovanim tragovima na licu mesta izvršenog zločina.

Pažljiv pregled brava takođe je od koristi.

Ako se u unutrašnjosti brave, čija spoljašnjost ne pokazuje nikakve tragove nasilnog obijanja, nalaze male ogrebotine, i to na mestima do kojih ključ ne dopire, onda je ovo nesumnjiv znak, da, se zločinac služio kalauzima.

U oruđa, kojima je zločin izvršen, spadaju još i sprave i materije za falsifikovanje lažnog novca i hartija od vrednosti u opšte. Istraživanje njihovo, kao i ostalih predmeta, koji su imali ma kakvog udela u pripravljanju ili u izvršenju izvesnog zločina, nije ni malo lako. Zločinci ih često kriju po mestima, koja

---

¹ Izveštaj piščev o otkrivanju nevidljivih otisaka na hartiji prošlogodišnjem kriminalno-antropološkom kongresu u Turinu, publikovan je u poznatom kriminalnom časopisu »Archives d'anthropologie criminelle«, 1906. god. Imajući u vidu ranije tvrđenje Bertilonovo da rukopis, pisan mastilom u kome ima kiseline, ostavlja na čistoj hartiji, s kojom je u dodiru, svoju nevidljivu kopiju, Reiss je izneo puno dokaza za potvrdu ovog fakta i izložio više raznih metoda, pomoću kojih je moguće ovo ostvariti. Jedna od najobičnijih procedura, za postignuće ovog cilja, sastoji se u tome, što se hartija, za koju se sumnja da sadrži nevidljive otiske, presuje sa fotografskom hartijom. Ovako presovane obe hartije treba da ostanu zajedno najmanje 6 a najviše 12 časova, posle čega fotografsku hartiju treba izložiti direktnoj svetlosti, usled čega će se na njoj pokazati nevidljivi otisci sa čiste hartije, s kojom je bila presovana. Ne manje su interesantna Reiss-ova saopštenja kongresu o ispitivanju falsifikovanih potpisa i konstatovanju spoliacije pisama, koja su takođe publikovana u pomenutom časopisu. *Prevodilac.*

obično ne izazivaju sumnju: iza tapeta, pod patosom, u peći, među knjigama, pod pritiskivačem i t. d.

Zadatak je naučne policije, da nam pokaže put i način pomoću kojih ćemo ove sakrivene predmete najlakše iznaći, a one od njih, koji su delom uništeni, rekonstituisati.

Primena naučnih metoda od ogromne je koristi kod istraživanja falsifikata. I doista, fotografska ploča, mnogo osetljivija od našeg oka za izvesne diferencije u bojama, prima – reprodukuje – i takve detalje, koje naše oči ne mogu da uoče na originalu.

Ovom osobinom fotografisanja služe se već odavno hemičari za otkrivanje radiranih mesta na sumnjivim pismenim sastavima, kad god nisu u stanju, da ovo tačno otkriju hemijskom analizom.

Na usavršavanju fotografskih analiza radili su i uradili vrlo mnogo: Bertilon, braća Minovići, Persifor i drugi. Zahvaljujući njima, mi smo danas u mogućnosti, *da u svima slučajevima, i sa pozitivnošću utvrdimo falsifikat, ako on doista postoji.*

Fotografsko veštačenje jednog pismenog sastava može imati za cilj ove dve stvari:

- 1) *Da otkrije falsifikat koji je na ovom pismenu učinjen, i*
- 2) *Da upoređuje dva pismena u cilju konstatovanja njihove identičnosti ili neidentičnosti.*

U prvom slučaju veštak, u glavnome, ima da reši ova pitanja:

a) *Da li su na pismenu, koje je predmet veštačenja, izvesne crte otklonjene hemijskim ili mehaničkim putem, i zamenjene drugima?*

b) *Jesu li dve ili više crta, koje se nalaze na sumnjivom pismenom sastavu, pisane istim ili raznim mastilom i plajvazom?*

v) *Da li su izvesne crte, koje se nalaze na sumnjivom rukopisu, pisane jednovremeno ili u izvesnom razmaku vremena?*

g) *Da li se na sumnjivom dokumentu nalazi, između redova, kakav nevidljivi tekst, pisan simpatetičkim mastilom i t. p.? i*

d) *Pečati zvanični i marke, koji se nalaze na dokumentu, jesu li autentični ili falsifikovani?*

Ovo su najobičnija pitanja, koja se postavljaju veštaku u slučaju falsifikata, ali ima i drugih, koja zavise od izuzetnih specijalnih slučajeva. Tako će, n. pr. veštak često puta imati da odgovori na ovo pitanje: *Kakav je bio tekst izvesnog dokumenta, koji je usled vatre i. t. p. postao nejasan i nerazumljiv?*

U svima ovim slučajevima, možemo doći do pozitivnih rezultata pomoću naučnih fotografskih metoda.

Često će biti potrebno, da se analiza fotografska kombinuje, sa analizom hemijskom, a i kod jedne i kod druge mikroskop nam može vrlo mnogo koristiti.

Osećamo potrebu da naglasimo, da naučno ispitivanje sumnjivih rukopisa ne treba ni u koliko mešati sa grafologijom, kojom se još i danas zanimaju diletanti.

Ispitivanje i upoređenje sumnjivih pismenih sastava zahteva metodičnu studiju njihovog oblika i istraživanje njihovih tipičnih znakova, kao što su: pravac slova, osnova reči, potezi crta i t. d. Pomoću fotografisanja i mikroskopa, veštak treba da ispita i najmanje detalje rukopisa, jer i ako je dosta lako podražavati jedan rukopis u glavnim osobinama, skoro je nemoguće ovo činiti u pojedinostima, gotovo nevidljivim za naše oko, kao što su n. pr. slova iznad ili ispod linije, koja se poklapa sa pravcem rukopisa, i t. d.

U delokrug ispitivanja rukopisa spadaju još i istraživanja, koja imaju za cilj, da utvrde: da li su izvesni potpisi, ili izvesne reči, pisani slobodnom rukom, ili su prekopirani sa originala?

Ispitivanje rukopisa u ovome cilju – ne ustručavamo se da izjavimo – obično je vrlo teško, ako nije u pitanju vulgarno kopiranje, koje izvežbani veštak može vrlo lako otkriti.

U mnogim prilikama nemoguće nam je, da za ovo pružimo istrazi neosporne dokaze, kao n. pr. u slučajevima brisanja, radiranja i t. p. U ovima, i ovim podobnim slučajevima mi možemo kazati sudijama: »Metodično i ozbiljno ispitivanje rukopisa ubedilo nas je, da sumnjiv dokumenat proizlazi od te i te ličnosti, ali nismo u mogućnosti, da vam o ovome faktu pružimo ubedljive dokaze. Ako, pored našeg veštačenja, imate još i drugih dokaza, ili važnijih okolnosti protivu osumnjičenog, osudite ga, u protivnom, t. j. ako je naše mišljenje jedini dokaz o njegovoj krivici, ne osuđujte ga«.

Potrebno je, da na ovom mestu rečemo nekoliko reči i o ispitivanju lažnih novčanica i hartija od vrednosti u opšte.

Falsifikovanje novčanica u nekim zemljama vrši se sa uspehom na štetu bogatstva. Fotografisanje nam, međutim, i u ovim slučajevima služi za raspoznavanje falsifikata.

Odvelo bi nas veoma daleko, kad bi ovde imenovali sve specijalne slučajeve, u kojima se pomoću naučnih metoda može otkriti istina, i koje – metode – mogu koristiti policijskom ili sudskom činovniku pri istragama. Pominjemo samo, da su ovi slučajevi veoma mnogobrojni.

Istraživanje identiteta i metodično opisivanje ličnosti, predmet su naročite glave naučne policije.

Konstatovanje identiteta jedne ličnosti i mogućnost konstituisanja njenog tačnog opisa od neocenjene su koristi u policijskim i sudskim istragama. Mnogi povratnici prurušavaju se tako vešto, da su publici potpuno nepozna-

ti. Potreba konstatovanja njihovog identiteta neosporna je. Do pre 30 godina policija je, radi postignuća ovog cilja, bila upućena na dobro pamćenje svojih agenata, ili na duga i vrlo skupa istraživanja, koja u većini slučajeva ne behu uspešna.

Docnije su, za ovaj cilj, upotrebljavane fotografije, koje su klasificirane prema prirodi zločinaca u naročitim albumima. Ali se ubrzo pokazalo, da su i same fotografije nedovoljne da odgovore namenjenom cilju: prvo s toga što je njihovo klasificiranje bilo nepotpuno, a drugo i zato, što je upotreba albuma, usled nagomilavanja sve većeg i većeg broja fotografija, postajala sve teža i nepraktičnija.

(svršiće se)

S francuskog D. Đ. Alimpić